

2251:13

KUNGL. UNIVERSITETETS BIBLIOTEK

UPPSALA

Landsmålsarkivet

Västergötland

Undenäs m

2251:13

Bergstrand, C.M. 1929.

Bröd och nödbröd (med
ledning av NILMA:19). 3 bl. 1/2

13

Exc. OSD (X)

Bröd.

Västergötland

Vadobo hd

Undenäs sk.

Jäghil

brödkrusse

kåt s.

Landsm. Upps. 2251:13

C.M. Bergstrand, 1929. UNDENÄS

VGL.

Fgl. 19

Skrek barna efter bröd, sa 'modern: "Ja, ta de' brö i Guss namn!"
För en smörgås stäpe, då blev det regn andre dån. För teckan
av pressla 'och vände rej stäpe, fick man spröja lit.

Neu jägebit - du får inte lämna någon jägebit! "

Neu brökrusse hade de att dela paltbröd i fjärdingar med.

Blev brödet pipigt - om då slog isär rej - då hade bagarn
sprungit igenom det.

Käten - det var beanten upppe.

Onsala, då va allen - alla uppast va varmast. Det var många
a som inte kunde trölla i en om ordentligt.

De hade en stak av järn, sköretake, att röra om med.

Många bakade på en lagg som stod på en trefotad ring. Klade glöd
under så de bakade på undersidan och ett lock över och eld på det.

Länge för hade de inte laggar utan stekpanner - de var tunnare
lökaka, när man ingen gäst hade, det var nödfallsbrö. ' Ibland
kunde man få vara utan bröd i åtta dag för gästs skull.

Bröd, frit

Västergötland

När det var väl med otlebrä, plockades rådana och löfsades
ä, stöttes väl - vatten på, och sen tog de vad mjöl de hade
- det blev otlebröd. Det användes inte så sällan förr. Men nu har
di mest tuggit bort otlebräden.

Vadabo hd.

Uudenäs su.

Stora surer repa di firna av och tog vatten och mjöl och
bakade surpannkaka - det gick inte så mycket mjöl åt.

De for med bark, lin och laggkärk åt Östergyll och bytte till sig vad.
Vite skulle en sällan se nå förr, det odlades inte i hela sockna.

Kämning tädde di på vallas där di trodde det skulle växa. Anis
och fänköl köptes av småhandlare som gick med lädrr.

x Linbropp användes inte, för då ä säu has på - men linfrömjöl.

De skrapade inte träget väl - det fick forka på - sen blöta
upp det och röra lite mjöl på - då fick det bli jäst på ett
dygn.

Meddelare: Lotta Johansson. Alderdomshemmet. Uudenäs,
född i Uudenäs 1845.

Landsm. Upps. 2251:13
C. M. Bergstrand. 1929. UNDENÄS

VGL.

Frgl. 19

Uptecknad 1929 av C. M. Bergstrand

Nödbröd.

Jag har ätit många sorters bröd, jag. Min far dog när jag var på andra året, och vi var tre barn. Mor fick uppehålla oss; hon var så flitig och krång om sej. Var ädelbetare och gjorde bröstar. Vi bodde vid Galtavålet i en liten stuga, som far hade byggt.

Purebröd, det var av fallaxer (på södjefall) och sånt di repa av stora surer som står i åkerar. Det var all slä kocktett vatten över och röra lite havramjöl i - det blev som en deg. Det smakade inte gott, men när en är hungrig är det gott.

Ljungfrösbröd av ljungfrös och havramjöl - det var så torrt som jag vet inte va' och smaka' inget, varken met eller annat.

Barkebröd - det var den vita barken inri och havramjöl.

Benbröd - det var all fö' ben där di slaktat och torka dom och kacha dom och torka och sedan åt tvärm och mala - men en fick inte mala utan all en hade lite havre all renna tvärmen med sen. Det bröd var inte out men så svart att fö' av föring efter. Muddelare: Kolaren Gustav Ekberg, äldre h. Uddenäs född i U. 1840

Uppptecknat
1929
av C.M. Bergstrand

Västergötland
Vadstena lfd
Uddenäs sn

Landsm. Upps. 2251:13
C. M. Bergstrand, 1929. UDDENÄS
VGL.

Frgl. 19